

GEMEENTE SON EN BREUGEL

Grondstoffenbeleidsplan 2024-2027

GEMEENTE SON EN BREUGEL

Grondstoffenbeleidsplan 2024-2027

JMA, 30 oktober 2023

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist
T. 030 699 15 99 - info@jma.nl
www.jma.nl

Inhoudsopgave

1.	Aanleiding.....	4
2.	Hier staan we nu	5
2.1	Wijze van afvalinzameling (dienstverlening)	5
2.2	Tarieven en kosten	5
2.3	Afvalprestaties (duurzaamheid).....	5
2.4	Samenstelling restafval.....	6
2.5	Afvalprestaties vergeleken met de Regio.....	6
3.	Hier willen we naartoe.....	7
3.1	Landelijk doelen	7
3.2	Gemeentelijke ambities	8
4.	Landelijke ontwikkelingen	9
4.1	Ontwikkelingen in Europa, Nederland en de regio.....	9
5.	Betrokken inwoners & raad.....	10
5.1	Wat vinden inwoners van de afvalinzameling?.....	10
5.2	Beeldvormende raadsbijeenkomst grondstoffenbeleidsplan	10
6.	Dit gaan we doen	11
6.1	Fases	11
6.2	Fase 1 – het inzamelsysteem optimaliseren en toekomstbestendig inrichten	12
6.3	Fase 2 - Structurele verbeteringen richting circulaire ambities	15
	Bijlage 1 – Wijze van afvalinzameling.....	18

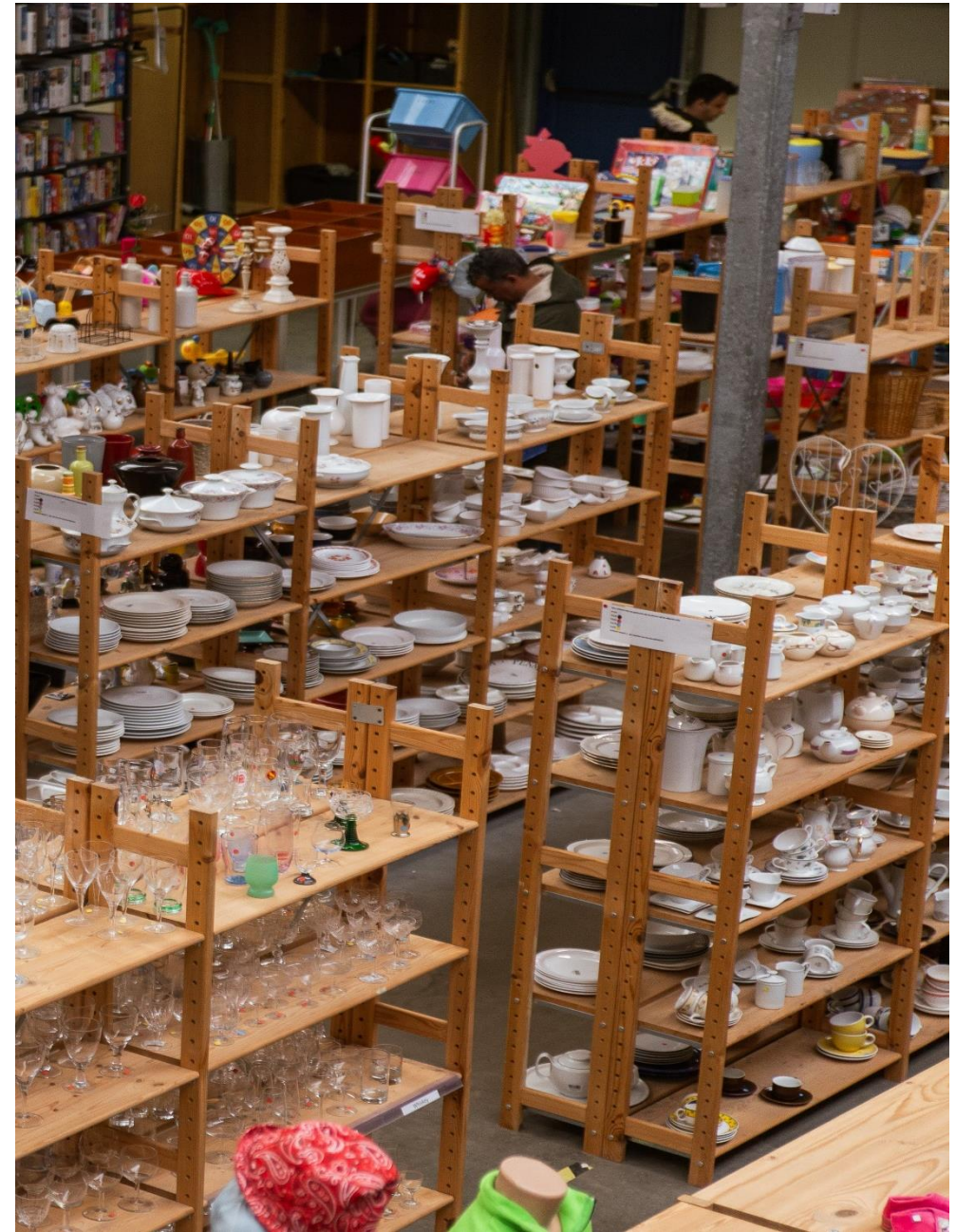

1. Aanleiding

De gemeente Son en Breugel is al jaren actief bezig met het verminderen van het restafval en het verbeteren van de afvalscheiding. Het streven van de gemeente is om de afvalinzameling zo duurzaam mogelijk maken. In begin 2022 heeft er een grote verandering plaatsgevonden met de aansluiting bij de Gemeenschappelijke Regeling Blink. Deze keuze borgt de afvalinzameling voor lange tijd en geeft een kleine gemeente als Son en Breugel een sterkere positie voor de toekomst. Bij de toetreding tot Blink is besloten de huidige dienstverlening van de inzameling in stand te houden voor een periode van twee jaar en in 2023 een nieuwe afweging te maken over het serviceniveau. Dit is de aanleiding voor het opstellen van een nieuw grondstoffenbeleidsplan. Op 21 september 2023 heeft de gemeenteraad besloten om per 1 januari 2024, vooruitlopend op het grondstoffenbeleidsplan, drie kostenbesparende maatregelen in te laten gaan. Deze hebben effect op de inzameling van grondstoffen en het aanbieden van gratis afvalstromen op de milieustraat.

Het beleidsplan zet een volgende stap om met elkaar richting een afvalloze samenleving te gaan in 2050. Het verminderen van het aantal kilo's afval, het behouden van grondstoffen en het zorgen voor een goede kwaliteit van deze grondstoffen staan centraal. Daarnaast is het de wens om de kosten voor het afvalbeheer beheersbaar te houden. Dit vraagt onder andere een goede basis, een toekomstbestendig inzamelsysteem en aandacht voor het voorkomen van afval. In het beleidsplan wordt hieraan in twee fases invulling gegeven.

“Als gemeente streven we ernaar om de afvalinzameling zo duurzaam mogelijk te maken”.

2. Hier staan we nu

De afgelopen jaren heeft de prioriteit gelegen op een goede overgang naar Blink. Met als doel dat inwoners zo min mogelijk verandering ervaren ten opzichte van de situatie van 2021. Afgezien van de overstap zijn er weinig wijzigingen geweest in de dienstverlening voor inwoners. Dit maakt ook dat de hoeveelheid afval en het niveau van afvalscheiding over de afgelopen paar jaren veelal gelijk is gebleven. Daarentegen is er wel een sterke stijging van de kosten van het afvalbeheer geweest door de grote stijging in prijzen voor energie, grondstoffen en lonen, het aflopen van gunstige contracten en de stijging van belastingen, wat voor de inwoner terugkomt in de afvalstoffenheffing.

2.1 Wijze van afvalinzameling (dienstverlening)

In Son en Breugel ligt de nadruk op het aan huis ophalen van afvalstromen, ook wel grondstoffen, voor verdere verwerking. Er zijn verschillende inzamelwijzen; zo worden het restafval en groente, fruit en tuinafval (gft-afval) in minicontainers opgehaald, papier gebundeld aangeboden, plastic verpakkingen, metalen verpakkingen en drankenkartons (PMD) in doorzichtige zakken aan kroonringen gehangen en textiel, glas en luiers (incl. verplichte luiierzak) in verzamelcontainers gedaan. Verder staan bij een aantal hoogbouwlocaties en in de wijk 't Zand verzamelcontainers voor het restafval. Voor alle overige soorten afval kunnen inwoners terecht op de milieustraat aan de Ekkersrijt.

Over het algemeen wordt er vaak gereden voor het inzamelen van alle grondstoffen en ligt het niveau van dienstverlening hoog in Son en Breugel. Een compleet overzicht van de inzamelwijze per 2024 staat in Bijlage 1 – Wijze van afvalinzameling.

2.2 Tarieven en kosten

Gezien de landelijke trend van stijgende kosten en het feit dat de afvalbeheerkosten voor 100% worden gedekt uit de heffingen, is het reëel te verwachten dat de afvalstoffenheffing de komende jaren ook blijft stijgen. Dat staat nog los van het kosteneffect van de maatregelen die gemeente Son en Breugel de komende periode wil nemen. Vooruitlopend op het nieuwe

¹ Al het grof- en fijn-huishoudelijk afval dat door middel van bron- en/of nascheiding apart wordt gehouden ten behoeve van recycling en nuttige toepassing, als % van de totale hoeveelheid huishoudelijk afval.

grondstoffenbeleid heeft de raad daarom besloten per 1 januari 2024 de inzamelingsfrequentie voor PMD en gft-afval te verlagen en het Happy Hour op de milieustraat af te schaffen. Met deze beslissing blijven de kosten beheersbaar.

De tarieven voor inwoners vanaf 2024 staan opgenomen in de tabel.

Tarieven 2024

Afvalstoffenheffing

- 1-persoons huishouden € 267,-
- meer persoons huishouden € 334,68

Milieustraat

25 gratis afvalstromen (per m³)
9 betaalde afvalstromen (per m³)

2.3 Afvalprestaties (duurzaamheid)

Al het afval van één inwoner van Son en Breugel bij elkaar geeft gemiddeld iets meer dan 500 kilo afval per jaar. Hiervan wordt 76% vooraf gescheiden in allerlei grondstoffen en blijft er 24% over wat als (grof) restafval wordt verbrand. Ten opzichte van 2021 is de totale hoeveelheid afval gedaald, vooral doordat er veel minder grof restafval en grof groen afval is aangeboden op de milieustraat. Daarentegen is het afvalscheidingspercentage ook afgenomen (voorheen 81%).¹ Een mogelijke reden voor de dalende trends is de coronaperiode. In deze tijd zijn veel huizen en tuinen opgeknapt waarna het afval veelal naar de milieustraat werd gebracht. Een andere reden kan de overstap naar Blink zijn wat in hun eigen systeem de hoeveelheden registreert. Een overzicht van de ongescheiden en gescheiden afvalhoeveelheden wordt in de volgende tabel weergegeven.

Afvalhoeveelheden 2022		Son en Breugel	Benchmark ²
	Ongescheiden ingezameld afval	124 kg/inw	128 kg/inw
	• Fijn restafval	102 kg/inw	107 kg/inw
	• Grof restafval	22 kg/inw	22 kg/inw
	Gescheiden ingezamelde grondstoffen	392 kg/inw	407 kg/inw
	Totaal afval	515 kg/inw	535 kg/inw
	Scheidingspercentage afval	76%	76%

Gescheiden ingezamelde grondstoffen 2022

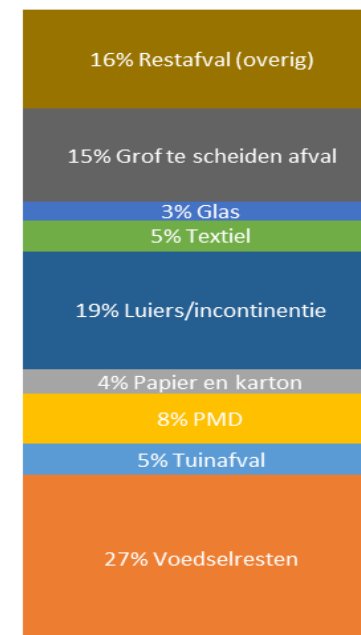
Fractie	Kg/inw	% gescheiden aangeleverd van het totaal aantal kilo's
Gft-afval	157	83%
Oud papier en karton	49	93%
Glas	24	89%
Textiel	4	47%
PMD	31	80%
KCA	1,3	96%
Grof huishoudelijk afval (milieustraat)	102	
Totaal gescheiden grondstoffen*	392	

*Een deel van de luiers en incontinentiematerialen wordt ook apart ingezameld. Deze cijfers zijn niet bekend over 2022.

2.4 Samenstelling restafval

In de restafvalcontainer zit altijd meer dan alleen restafval. Uit een recent onderzoek (2023) van de Afvalspiegel komt naar voren dat in Son en Breugel 86 kilo van de 102 kilo restafval uit recyclebare grondstoffen bestaat. Dit is op basis van wat er jaarlijks per inwoner wordt aangeboden via de grijze container. Dit houdt in dat maar 16 kilo (16%) daadwerkelijk restafval is. Het grootste deel van het restafval bestaat uit etensresten, of te wel keukenafval. Het is een landelijke verplichting dat alle inwoners, waaronder van hoogbouw, het gft-afval gescheiden moeten kunnen aanbieden vanaf 1 januari 2024. Son en Breugel voldoet nog niet aan deze verplichting.

Het figuur hiernaast laat zien wat er gemiddeld in een grijze container aan afval en grondstoffen zit in Son en Breugel.

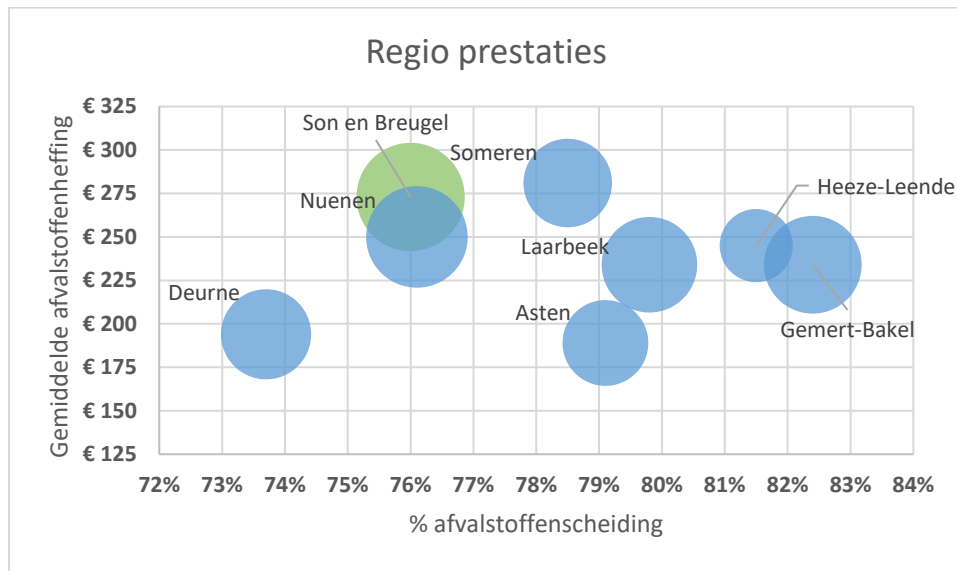

2.5 Afvalprestaties vergeleken met de Regio

Vergeleken met landelijke cijfers komen de afvalprestaties van Son en Breugel overeen met de prestaties van vergelijkbare gemeenten (Benchmark huishoudelijk afval, hoogbouwklasse D). Vergeleken met gemeenten in de regio ligt in Son en Breugel de totale hoeveelheid afval hoog, is de gemiddelde afvalstoffenheffing hoog en ligt het afvalscheidingspercentage onder het gemiddelde in de regio (76% t.o.v. 78% in de regio). Deze verschillen komen vooral voort uit het verschil in inzamelsysteem. De grafiek hieronder zet de gemiddelde afvalstoffenheffing (2022) af tegen het % afvalstoffenscheiding. De grootte van de stip geeft de hoeveelheid ongescheiden restafval weer. De daadwerkelijke heffing ligt in 2022 in Son en Breugel hoger dan aangegeven in de grafiek, maar er is gekozen dit voor een deel te dekken uit de reserve.

² De gemiddelde cijfers uit de Benchmark Huishoudelijk afval voor gemeenten met hoogbouwklasse D; dezelfde klasse als Son en Breugel.

De gemeenten die zijn opgenomen in de grafiek hebben een gedifferentieerd tarief op restafval (diftar), of op restafval én gft-afval. Al deze gemeenten zamelen restafval één keer in de vier weken in.

3. Hier willen we naartoe

Anno 2023 kijken we heel anders naar afval en grondstoffen. De klimaatcrisis, alsmaar schaarser wordende grondstoffen en de impact van schadelijke stoffen op het milieu en onze gezondheid begrenzen ons gebruik van natuurlijke bronnen. Daarom werkt de overheid samen met o.a. het bedrijfsleven, kennisinstituten, natuur- en milieuorganisaties en lagere overheden om met elkaar op een slimme en circulaire manier met grondstoffen om te gaan. Afvalbeheer speelt hierin een grote rol. Het is van groot belang dat niet-herbruikbaar materiaal (restafval) wordt vermindert en herbruikbaar materiaal ook daadwerkelijk 100% gerecycled wordt. Dit lukt alleen als afval kan worden voorkomen, het afval meer gescheiden wordt en de kwaliteit van het ingezamelde materiaal verbetert. Gemeenten spelen een belangrijke rol in de transitie naar

hoogwaardigere recycling en circulariteit, en delen de verantwoordelijkheid voor het sluiten van ketens.

3.1 Landelijk doelen

De Nederlandse Rijksoverheid heeft in het programma 'Nederland Circulair in 2050' uitgesproken dat in 2050 grondstoffen efficiënt worden ingezet en hergebruikt, zonder schadelijke emissies naar het milieu. In het Landelijk Afvalbeheerplan (LAP3) wordt vastgelegd hoe we in Nederland met huishoudelijk afval omgaan en ligt de focus op het verbeteren van het landelijke afvalbeheer. In het LAP3 worden de volgende doelstellingen geformuleerd in de transitie naar een circulaire economie:

- Het totale aanbod van afvalstoffen moet omlaag;
- In 2020 biedt een inwoner maximaal 400 kilo afval aan per jaar (inclusief grof afval);
- In 2020 biedt een inwoner maximaal 100 kilo restafval aan per jaar (inclusief grof);
- In 2023 bedraagt het aandeel van afvalstoffen voor hergebruik en recycling 85%.
- In 2025 biedt een inwoner maximaal 30 kilo restafval aan per jaar (inclusief grof).

Om gemeenten te helpen bij het nastreven van deze doelen is het uitvoeringsprogramma "Van Afval Naar Grondstof - huishoudelijk afval" opgezet. Dit VANG-programma bestaat uit een breed scala aan activiteiten waarop wordt ingezet. Zowel afvalpreventie, als afvalscheiding en recycling krijgen de aandacht. Het gestelde doel om in 2025 nog maar 30 kilo restafval per

inwoner aan te bieden is een hoog gestelde ambitie welke alleen gehaald wordt als de ketens financieel en materieel meer gesloten zijn. Zover zijn we alleen nog niet, en de ambitie blijkt voor

verreweg de meeste gemeenten daarom ook niet haalbaar, zeker niet op deze korte termijn. De ambitie wordt niet overboord gegooid in het VANG-programma, maar de focus voor de komende jaren ligt naast het beter scheiden van restafval op het verbeteren van de kwaliteit van deelstromen (het zo zuiver mogelijk houden van gescheiden afval als textiel, glas en gft-afval) en afvalpreventie.³ Alle betrokken partijen in de gehele ketens dragen de verantwoordelijkheid voor goede omstandigheden voor mens, natuur en milieu.

3.2 Gemeentelijke ambities

Als gemeente streven we ernaar om de afvalinzameling zo duurzaam mogelijk te krijgen. In de uitvoeringsagenda Duurzaamheid 2021 & 2022 is afgesproken dat de prioriteit in eerste instantie lag op de overgang naar Blink. Aankomende jaren zetten we stappen richting een circulaire samenleving, met als belangrijkste ambities:

- Het verbeteren van het inzamelsysteem en deze toekomstbestendig inrichten;
- Het verminderen van de hoeveelheid aangeboden afval;
- Afvalscheiding en hergebruik stimuleren en daarmee de kwaliteit van grondstoffen verhogen.

Op deze manier houden we aansluiting bij het VANG-programma. Het beheersbaar houden van de afvalbeheerkosten is ook een wens. Echter, door prijsstijgingen staan deze behoorlijk onder druk. In aanloop naar een nieuw beleidsplan zijn daarom al enkele uitvoeringskeuzes gemaakt die de druk op de afvalbeheerkosten doen afnemen.

³ Bron: www.vang-hha.nl/programma/

4. Landelijke ontwikkelingen

De landelijke doelstellingen liggen ten grondslag aan de transitie naar een circulaire economie en geven richting aan het nieuwe grondstoffenbeleid. Naast de doelstellingen zijn er een aantal ontwikkelingen in Europa, Nederland en in de regio die invloed hebben op het beleid en het effect van de geplande maatregelen.

4.1 Ontwikkelingen in Europa, Nederland en de regio

4.1.1 Stijging afvalbeheerkosten

Veel van de huidige marktontwikkelingen komen voort uit de hogere prijzen voor gas, elektriciteit, grondstoffen en personeel, als gevolg van de corona- en energiecrisis. In de afvalsector zijn hoge kosten verbonden aan brandstoffen en het produceren van inzamelmiddelen, en ook de levertijden zijn langer geworden. Daarnaast is het personeelstekort duidelijk voelbaar en is het aantrekken van medewerkers die zwaar werk willen uitvoeren een structureel probleem geworden. In combinatie met de huidige vergrijzing van de samenleving is de voorspelling dat dit tekort de aankomende jaren toeneemt. Dit zorgt voor problemen in de uitvoering van een zo efficiënt mogelijke inzameling en verwerking van grondstoffen.

4.1.2 CO₂-heffing op restafval

Bedrijven in de industrie met een hoge CO₂-uitstoot betalen straks meer belasting over dat deel wat ze teveel uitstoten. Voor de afvalbranche heeft dit financiële consequenties. De afvalcentrales waarin restafval wordt verbrand stoten veel CO₂ uit. De Nederlandse Vereniging Reiniging Directeuren (NVRD) schat in dat deze ontwikkeling vanaf 2025 zal leiden tot een extra belasting op het restafval van circa € 2,- per ton oplopend tot € 15,- per ton in 2030.⁴ Hierbij is de jaarlijkse inflatiecorrectie van de afvalstoffenbelasting, de al bestaande heffing voor het verbranden van afval, nog niet meegenomen. Ook is er nog geen rekening gehouden met de duurzame investeringen die afvalverwerkers moeten maken.

4.1.3 Producentenverantwoordelijkheid

Producenten en importeurs van steeds meer producten hebben of krijgen te maken met een

⁴ De CO₂-heffing zal voor veel industrieën in 2023 al van kracht worden. De inschatting van de NVRD is dat afvalverwerkers hier vanaf 2025 pas hinder van gaan ondervinden.

uitgebreide producentenverantwoordelijkheid (UPV). Dat houdt in dat producenten financieel en vaak ook organisatorisch verantwoordelijk zijn voor het afvalbeheer van de producten die door hen in de handel worden gebracht. Een UPV geldt al voor onder andere elektrische en elektronische apparatuur, verpakkingen, matrassen en wegwerpplastics. In 2023 komt hier een producentenverantwoordelijkheid voor textiel bij. Wat de invloed zal zijn van de UPV op de gemeentelijke textielinzameling, dan wel de kwaliteit van de textielstroom, is nog niet te zeggen.

4.1.4 Verbrandingsbelasting

Het Rijk heeft een verbrandingsbelasting voor restafval ingesteld. Na een aantal jaren rond de € 13,- per ton, is de afgelopen jaren de belasting verhoogd naar ruim € 33,- per ton. Daarmee maakt de verbrandingsbelasting op dit moment gemiddeld 1/3 uit van de verwerkingskosten van restafval. Voor de Rijksoverheid is de verbrandingsbelasting zowel een middel om inkomsten op te halen als een manier om de druk om beter afval te scheiden te verhogen, door het verwerken van restafval duurder te maken.

4.1.5 Opbrengsten grondstoffen

Naast de prijzen voor restafval staan de opbrengsten voor andere grondstofstromen eveneens onder druk. Denk daarbij met name aan oud papier en karton en textiel. Opbrengsten laten een sterke fluctuatie zien over de jaren. Ondanks deze ontwikkeling blijft het gescheiden inzamelen en verwerken van deze grondstoffen nog steeds veel voordeliger dan het te verbranden als restafval.

5. Betrokken inwoners & raad

Om tot een breed gedragen afvalbeleidsplan te komen is het belangrijk om inwoners en raadsleden te raadplegen. Een inventariserend bewonersonderzoek is daarom in een vroeg stadium (in het voorjaar van 2023) uitgezet onder 1500 inwoners. Er zijn in totaal 435 reacties binnengekomen. Door de uitkomsten uit het bewonersonderzoek en een daaropvolgende beeldvormende raadsbijeenkomst te bundelen, is een overzicht van de mogelijkheden ontstaan die breder gedragen worden en verder onderzocht zijn op uitvoerbaarheid en kosten.

5.1 Wat vinden inwoners van de afvalinzameling?

De inwoners van Son en Breugel geven de algehele afvalinzameling, zoals deze op dit moment geldt, een gemiddeld cijfer van een 7,9. De tevredenheid over de inzameling per afvalstroom is ook gepolst en weergegeven in de tabel. Over het algemeen vinden inwoners de manier waarop er wordt ingezameld 'prima'. De knelpunten die worden ervaren hebben vooral te maken met de ondergrondse containers voor restafval, zwerfafval en geuroverlast. Oplossingen worden vooral gezien in verbetering van de informatievoorziening vanuit de gemeente. Bijvoorbeeld door het delen van tips over het voorkomen van afval of delen wat er precies met de verschillende afvalstromen gebeurt na inzameling (ketentransparantie).

De meeste inwoners zijn duidelijk als het gaat om de service en kosten; ze willen de dienstverlening minstens gelijk houden én de kosten niet verder laten stijgen. De knelpunten en mogelijke oplossingen daarvoor zijn weergegeven in de tabel hiernaast.

5.2 Beeldvormende raadsbijeenkomst grondstoffenbeleidsplan

Tijdens de raadsbijeenkomst van 20 april 2023 is er ruimte geweest voor de ideeën en voorkeuren die raadsfracties hebben over de ontwikkeling van de afvalinzameling. Er is een afweging gemaakt over de doelstellingen die de gemeente Son en Breugel ambieert voor de aankomende jaren en welke te nemen koers en maatregelen daarbij passen. De uitkomsten van het inwonersonderzoek zijn daarbij meegenomen. Er was tijdens deze sessie in het bijzonder aandacht voor mogelijke kostenreducties om de huidige prijsstijgingen te verzachten. Inwoners zien natuurlijk liever geen serviceverlagingen, maar ook geen kostenverhoging. Actief de balans

bewaken is nodig. Hier zijn inmiddels (voorafgaand aan de vaststelling van dit beleidsplan) keuzes in gemaakt welke per 1 januari 2024 worden doorgevoerd.

Afvalstroom	Cijfer	Knelpunten en oplossingen
	7,8 Huis-aan-huis 6,5 Verzamel-containers	1 keer in de 4 weken is minimale frequentie. Containers geven geuroverlast (vooral in de zomer) Ondergrondse containers geven regelmatig problemen (bijplaatsingen, zwerfafval, storingen) Voorkomen van afval vraagt meer communicatie.
	8,2 Huis-aan-huis	Inzameling met containers aan huis werkt goed. Geuroverlast en ongedierte vaak een (zomer)probleem Veel bladafval in het bladseizoen
	8,7 Zakken aan kroonringen	Hoge tevredenheid over de PMD-inzameling. Zakken geven overlast (ongedierte en zwerfafval). Meer informatie gewenst over wat bij PMD hoort. 1 op de 6 wil graag een container aan huis i.p.v. zakken.
	8,2 Huis-aan-huis	Gebundeld aanbieden geeft zwerfafval Deel inwoners wil geen extra container aan huis 1 op de 4 wil graag een container aan huis
	8 Verzamel-containers	Niet altijd bekend waar ze staan De containers worden regelmatig als vol ervaren Onduidelijk wat er met het ingezamelde textiel gebeurt
	7,7 Verzamel-containers	Niet altijd bekend dat dit een optie is Locaties niet toegankelijk voor iedereen

6. Dit gaan we doen

Een duurzame en efficiënte inzameling willen we bereiken door het inzamelsysteem te optimaliseren en toekomstbestendig in te richten. In alle scenario's voor de toekomst vindt inzameling steeds meer gemechaniseerd plaats. Om ons hierop voor te bereiden is het belangrijk om de basis van het informatiebeheer en de voorzieningen voor de inzameling op orde te hebben. Daarnaast is er aandacht voor de balans tussen een goede dienstverlening en de daar tegenoverstaande inzaamkosten. Om op het gebied van duurzaamheid grotere stappen te zetten, schetsen we twee scenario's voor de toekomst.

6.1 Fases

Nieuw beleid bouwt altijd voor op de huidige situatie. Een belangrijke ontwikkeling is de overgang van Blink als publiek-privaat samenwerkingsverband naar een volledig publieke gemeenschappelijke regeling. Na 20 jaar samenwerkingsverband met afvalinzamelaar PreZero vindt een ontvlechting plaats van beide partijen. Deze ontvlechting heeft effect op wat er mogelijk is qua maatregelen en tijdsplanning in het nieuwe beleid en krijgt daardoor de nodige aandacht in de eerste fase. Het nieuwe grondstoffenbeleid bestaat uit de volgende twee fases:

- **Fase 1 Het inzamelsysteem optimaliseren en toekomstbestendig inrichten.** Dit omvat voortzetting van lopende projecten, oppakken van hiaten als gevolg van de ontvlechting en verbetering van het huidige informatie- en containerbeheer.
- **Fase 2 Structurele verbeteringen richting circulaire ambities.** Dit omvat twee scenario's op hoofdlijnen welke ieder een vermindering van de hoeveelheid afval tot gevolg heeft en afvalscheiding en hergebruik stimuleert.

Allebei de fases bevatten verschillende maatregelen op het gebied van inzameling en afvalscheiding. Daarnaast is er aandacht voor het voorkomen van afval en het vergroten van de bewustwording. Alle maatregelen hebben betrekking op het verminderen van de hoeveelheid afval, meer grip op afvalmaterieel, kostenbeheersing en/of het verbeteren van het inzamelsysteem.

Fase 1 - 1e jaar

- Aanpassingen inzamel frequentie
- Inzameling en veiligheid milieustraat verbeteren
- Afschaffen Happy Hour
- Informatie- en containerbeheer op orde brengen
- Structurele communicatie aanpak

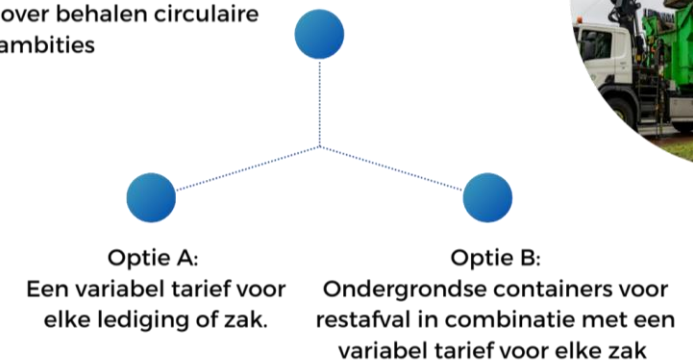
Fase 1- 2e jaar

- Containers aan huis chippen
- Aanrechtbakje voor keukenafval uitdelen
- Stimulatieregeling compostbak

Fase 2 - 3e en 4e jaar

In gesprek over behalen circulaire economie ambities

6.2 Fase 1 – het inzamelsysteem optimaliseren en toekomstbestendig inrichten

In het voorjaar van 2023 zijn de eerste stappen in de ontvlechting van Blink en PreZero gezet. Een voorbeeld van wat hierdoor verandert, is dat de verwerking van alle ingezamelde grondstoffen niet langer via PreZero zal verlopen maar via nog onbekende partijen met nog onbekende tarieven. Dit geeft een onzeker beeld voor de kosten in de toekomst. Het is de verwachting dat de ontvlechting de aankomende twee jaar aandacht zal vragen, ook van de gemeente Son en Breugel. Fase 1 staat in het teken van het optimaliseren van het inzamelsysteem en het inspelen op meer gemechaniseerde vormen van inzamelen. In deze twee jaar nemen we de ruimte om schommelingen en hiaten op te vangen die uit de ontvlechting zullen voorkomen. We pakken het informatie- en containerbeheer aan en pakken door op een aantal projecten die recent zijn gestart en verdere aandacht vragen, zoals de drie kostenbesparende maatregelen voor het PMD, gft-afval en de milieustraat. Zo zorgen we ervoor dat na Fase 1 de lokale achterstanden zijn weggewerkt en brengen wij de basis van het afvalbeheer in de gemeente op orde.

6.2.1 Aanpassingen inzamel frequentie

Met de start van het nieuwe grondstoffenbeleid in 2024 wordt de **inzameling van gft-afval** en **de inzameling van PMD** aangepast van één keer per week, naar één keer in de twee weken. Deze verlaging van de dienstverlening zorgt voor een verlaging van de inzamelkosten en voor een drukvermindering op de personeelsinzet bij Blink. Wijzigingen in inzamelingsfrequentie kunnen voor zowel gft als PMD een licht effect hebben op het niveau van afvalscheiding, vooral in de overgangsfase. In het eerste half jaar van 2024 vraagt dit extra aandacht. Na gewenning is de verwachting dat het effect weer verdwijnt.

6.2.2 Inzameling verbeteren

Er zijn al een aantal projecten gaande om de inzameling te verbeteren. Zo neemt in 2024 de WSD, het sociaal-werkbedrijf voor gemeenten in de regio, de inzameling en **verwerking van het textiel** over. Wat nog kan worden hergebruikt, wordt te koop aangeboden in de kringloopwinkels van Het Goed. Zo creëren we extra maatschappelijk rendement. Daarnaast is er een pilot gaande voor **straatverzamelplaatsen**. Dit zijn verzamelplekken in de wijk voor containers aan huis. Door de containers te clusteren voor de inzameling kunnen de routes efficiënter worden gereden en de inzamelkosten verlaagd. Bij een succesvolle pilot wordt dit project steeds verder uitgerold in de gemeente. Waarbij de eerste focus ligt op alle gebieden

met beperkte ruimte op de openbare weg. In alle nieuwe ruimtelijke ontwikkelingen zullen we aan de voorkant straatclusterplaatsen inregelen voor containers aan huis.

Verder wordt ook het **inzetten van 'zijladers'** voor inzameling met containers aan huis uitgevoerd. In oktober 2023 zijn we gestart met de GFT inzameling en in 2024 willen we de restafval gaan inzamelen via zijladers. Een zijlader pakt volledig automatisch de containers op met een arm vanaf de stoep om te leggen in plaats van dat de container door een reinigingsmedewerker achter de wagen wordt gehangen. Bij inzet van zijladers is minder personeel nodig en dat verlaagt de druk op het vinden van personeel. Dit vraagt echter wel de inzet van andere inzamelwagens voor Blink en is dus onderdeel van de ontvlechting met PreZero. Indien de containers daarnaast op straatclusterplaatsen worden aangeboden verlaagt dit de inzamelkosten.

6.2.3 Informatie- en containerbeheer

In het 1^e jaar van Fase 1 gaan we de aan de slag met het wegwerken van een data-achterstand. Het informatiebeheer van alle containers gaat in stappen over op Blink maar het is nog niet voldoende in beeld wat er in de gemeente precies aan soorten en maten inzamelmiddelen uitstaat. Daarnaast is het gewenst om beter zicht te krijgen op hoe vaak en hoeveel er wordt aangeboden. In 2025 laten we daarom de **containers aan huis chippen** en sluiten we aan op het containermanagementsysteem van Blink. Op de ondergrondse containers zit al wel een

toegangscontrole met pas, wat inzicht geeft in het gebruik door inwoners. Hoe er wordt omgegaan met de verzamelde data wordt nauwkeurig vastgelegd in een protocol. Hierbij maken we gebruik van de ervaring van de andere Blink gemeenten, die dit al hebben uitgevoerd.

In 2023 is een centrale aanbesteding gestart vanuit Blink voor de **aanschaf van ondergrondse en bovengrondse containers** in de gehele regio. Mede om de containers die de aankomende 10 jaar aan vervanging toe zijn met een uniform model te vervangen. Zo voorkomen we proactief een toename van storingen die door ouderdom vanzelf ontstaan. Zo voorkomen we actief storingen bij 'te oude' containers. Bij hoogbouwlocaties zijn ondergrondse verzamelcontainers in de openbare ruimte de standaard. Deze containers worden door de gemeente aangebracht. De kosten daarvan komen voor rekening van de ontwikkelaar van de appartementen. Belangrijk is de goede bereikbaarheid voor zowel gebruikers als voor de wagens van de afvalinzamelaar. De regels hiervoor nemen we op in de Leidraad Inrichting Openbare Ruimte (LIOR) van de gemeente, voor zover deze nog niet toereikend is.

6.2.4 Verbeteren afvalscheiding en voorkomen van afval

Uit het bewonersonderzoek komt naar voren dat het goed scheiden van afval meer kennis vraagt. We zetten een **structurele communicatiecampagne** op over de nut en noodzaak van afvalscheiding en zuivere afvalstromen waarmee we invulling geven aan de wens voor meer informatie en voorlichting. Dit gaat over wat hoort waar, wat gebeurt er met het afval (ketentransparantie) en tips over het voorkomen van afval. Daarnaast informeren we over de veranderingen in de inzameling (doel en werking) en datgene wat inwoners als knelpunt ervaren in het scheiden en voorkomen van afval. Deze informatie wordt gedeeld via de lokale krant en de gemeentewebsite. Waar relevant zetten we de communicatie/contentpakketten van Blink in ter ondersteuning van de boodschap. Het is uiteindelijk de bedoeling dat Blink steeds prominenter wordt in de lokale communicatie, om de gemeente te ontzorgen.

Een belangrijk onderdeel in het verbeteren van de afvalscheiding is het bewaken van de kwaliteit van de grondstoffen. Hiermee kan afkeur bij de verwerker worden voorkomen. Om inzicht te krijgen in de eigen inzameling en grip te houden op de kwaliteit vindt er **monitoring** plaats, in de vorm van sorteeranalyses, van de eventuele toename of afname van de kwaliteit van de grondstoffen. Waar het kan pakken we dit regionaal met andere Blink-gemeenten op. Op basis van de resultaten sturen wij bij door middel van de communicatie-aanpak en de inzet van de afvalcoach. De afvalcoach vormt een belangrijke schakel tussen inwoners en de gemeente op het gebied van afval en gaat het gesprek aan met inwoners en scholieren.

Son en Breugel is een groene gemeente en heeft veel tuinafval. Deze stroom wordt over het algemeen goed gescheiden ingeleverd op de milieustraat, dan wel in de gft-container. Etensoresen (keukenafval) behoren ook in de gft-container, maar verdwijnen vooral in de restafvalcontainer. Sterker, etensresten zijn zelfs de grootste component in het restafval. In 2025 gaan we met de volgende twee maatregelen het scheiden en voorkomen van gft-afval benadrukken. Om het keukenafval beter te kunnen scheiden van het restafval bieden we inwoners een **aanrechtbakje aan voor keukenafval**, op vrijwillige basis. Optioneel verstrekken we er eenmalig composteerbare zakjes bij. Het keukenafval kunnen ze vervolgens kwijt in hun eigen gft-container. Het bakje is voorzien van een sticker met informatie over het scheiden van groente, fruit en etensresten. De maatregel wordt begeleid door de structurele communicatiecampagne. Voor tuinafval promoten we composteren door middel van een stimuleringsregeling voor een **compostbak**. Blink biedt al gratis compost aan via de milieustraten en via deze weg nemen wij ook inwoners hierin mee.

6.2.5 Milieustraat

Per 1 januari 2024 zijn er op alle dagen dezelfde regels met betrekking tot het aanbieden van afval op de milieustraat. Voor de veelgebruiker van de milieustraat kan dit leiden tot extra kosten. Daar staat tegenover dat de communicatie over wat er mag worden aangeboden en tegen welke kosten eenduidiger wordt, hierdoor wordt het beheer van de milieustraat minder complex.

Verder is er aandacht voor het **verbeteren van de veiligheid op de milieustraat**. In 2024 wordt de toegankelijkheid verbeterd, een vloestofdichte vloer geplaatst en de riolering aangepakt. Daarnaast is het KCA-depot aan vervanging toe. Dit betekent ook dat de milieustraat een periode dicht moet. We hebben proactief afspraken met Laarbeek gemaakt om de overlast straks te beperken.

Maatregel	Effect op afvalscheiding	Effect op restafval in kg/inw.	Raming kosten per huishouden
Chippen rest- en gft-containers	n.v.t.	n.v.t.	Ca. +€10 per eenmalig*
Beheer containermanagement rest- en gft-containers	n.v.t.	n.v.t.	Ca. +€3 tot €5 per jaar**
Aanrechtbakje + sticker	+1,3%	-2,8 kg	Ca. +€1,00 tot €1,50 per jaar
Compostbak	n.v.t.	n.v.t.	Ca. +€0,10 tot €0,20 per jaar
Communicatiecampagne	n.v.t.	n.v.t.	Ca. +€1,00 tot €1,50 per jaar
Monitoringbudget	n.v.t.	n.v.t.	Ca. +€1,50 tot €2,00 per jaar
Totaal	+1,3%	-2,8 kg/inw	Ca. + €10 eenmalige kosten Ca. +€6,60 tot €10,20 per hh/jaar

6.2.6 Sturen op een sterke afvalbegroting

Zoals in eerdere hoofdstukken uitgelegd zullen de kosten de komende jaren verder stijgen. Om hier op tijd op voor te sorteren gaan we de komende jaren kritisch kijken waar nog lucht zit in de begroting om kostenstijgingen op te vangen. Dit om onnodige stijging van de afvalstoffenheffing te voorkomen.

6.2.7 Overzicht maatregelen

In de tabel is een overzicht gegeven van de nieuwe maatregelen. Alle kosten van de lopende projecten zijn al eerder meegenomen via de reguliere begroting. Er is waar mogelijk een raming gegeven van het effect op de afvalscheiding, aantal kilo's restafval en de bijbehorende kosten(besparing). Omdat het effect op de inzamelhoeveelheden zich niet goed laat voorspellen, is voor de kosten een bandbreedte genoemd.

*Blink heeft een kostenraming gegeven voor het chippen van de minicontainers, incl. de bijbehorende communicatiekosten tijdens de chip-actie. Het gaat om een eenmalige investering van ca. €10/huishouden. Deze kosten kunnen ook als kapitaalslasten over meerdere jaren worden verspreid.

**Aanname kosten Blink o.b.v. regiogemeenten.

6.3 Fase 2 - Structurele verbeteringen richting circulaire ambities

Na het op orde brengen van de basis in de eerste twee jaar gaan we in de daaropvolgende twee jaar het gesprek aan over de structurele verbeteringen die nodig zijn voor het behalen van de gemeentelijk circulaire ambities. Veel van de geplande maatregelen in de eerste twee jaar dragen bij aan meer zekerheid in de toekomst, spelen in op de ontwikkelingen in Europa, Nederland en bij Blink, en houden grip op de stijgende kosten. Maar, om in beweging te blijven richting de landelijke doelen en gemeentelijk ambities op het gebied van duurzaamheid in de vorm van vooral minder restafval en meer afvalscheiding zijn grotere stappen nodig. Wij presenteren in deze fase twee scenario's voor de toekomst. In beide gevallen geldt dat Blink als organisatie op zichzelf moet staan en de ontvlechting met PreZero rond is.

6.3.1 Optie A

Een beproefde methode om het aantal kilo's restafval te verlagen is door een tarief te zetten op de lediging van de restafvalcontainer; Diftar op restafval. Ieder huishouden betaalt een zelfde basistarief en daarnaast een bedrag voor iedere keer dat de restafvalcontainer aan straat wordt gezet om te laten legen, dan wel dat een restafvalzak in een verzamelcontainer wordt gegooid. Op deze manier betaalt de inwoner die zijn afval goed scheidt (of zelfs afval actief voorkomt) een lagere afvalstoffenheffing dan de inwoner die zijn afval nauwelijks scheidt. Uit onderzoek van de NVRD en het CBS komen de volgende percentages naar voren:

- Een vermindering van het restafval tussen de 19% en 44% per inwoner in laagbouw.
- Een vermindering van het restafval tussen de 16% en 25% per inwoner in hoogbouw.

De tijdsinzet en kosten zitten vooral in het klaarzetten van het inzamel- en administratiesysteem, tariefstelling, communicatie, controle en handhaving op mogelijke bijplaatsingen (vooral in het begin). Voor Blink geeft de overstap geen problemen, er is al genoeg ervaring mee. Son en Breugel is de enige Blink-gemeente zonder Diftar op restafval.

6.3.2 Optie B

Naast de invoering van het Diftar op restafval stappen we in de gehele gemeente over op verzamelcontainers voor restafval, in plaats van containers aan huis. Inwoners kunnen hun restafval kwijt wanneer ze willen en betalen per zak die in de verzamelcontainer wordt gegooid. De andere grondstoffen blijven we aan huis ophalen: gft-afval, papier en PMD. Deze vorm van inzameling zet de meeste zoden aan de dijk in het bereiken van de landelijke doelen en gemeentelijke ambities:

- Een vermindering van restafval tussen de 26% en 68% per inwoner in laagbouw.
- Een vermindering van restafval tussen de 21 en 36% per inwoner in hoogbouw.

Naast de kosten die zijn genoemd onder optie A is er in het geval van optie B een grote post in het leveren en plaatsen van ondergrondse restafvalcontainers met toegangscontrole. Daarnaast vraagt de overstap van een container aan huis naar het wegbrengen van het restafval een grotere verandering in het gedrag van inwoners, ze moeten letterlijk verder lopen met hun restafval, wat in het begin meer weerstand met zich zal meebrengen.

6.3.3 Containers

Zowel optie A als optie B geeft een aanpassing in de inzamelwijze. Een van de discussieonderwerpen die we meenemen in deze fase is welke type containers gewenst zijn en het beste aansluiten bij de gekozen richting. Voor het ophalen van PMD en/of papier is er de optie om over te stappen op een container aan huis. Op dit moment hangen inwoners zakken met PMD aan kroonringen en kan er voor de tijdelijke opslag van de zakken al een container aan huis worden aangevraagd. Papier wordt gebundeld aangeboden. Met de overstap naar containerinzameling zorgen we voor een significante drukvermindering op de personeelsinzet bij Blink. Vanuit Arbo-technisch oogpunt is inzameling van zakken en bundels papier zeer ongewenst. Het vinden van personeel hiervoor is een constante uitdaging. Met het overstappen op een container voor één van de twee grondstoffen wordt het inzamelsysteem van Son en Breugel toekomstbestendiger. Daarnaast is er minder kans op zwerfafval. Het niveau van afvalscheiding blijft bij een overstap op een container gelijk, al wordt er wel meer in volume aangeboden. De kans op meer vervuiling van het PMD neemt wel toe.

De keuze voor type containers kan eventueel in een gezamenlijke bijeenkomst met inwoners en de raad ter discussie worden gesteld.

6.3.4 GRIP

Om inwoners te ondersteunen met de laatste delen uit het restafval te houden die er niet in horen (denk aan klein hout, piepschuim, snoeren etc.), kan de GRIP-wagen van Blink worden geïntroduceerd als pilot, ter ondersteuning van optie A of B. Dit is een GRondstoffen InleverPunt voor alle kleine soorten grof afval en wordt bemand door Blink en een afvalcoach. Het geeft een verhoging van de dienstverlening en maakt het voor inwoners net dat beetje makkelijker om minder restafval aan te bieden. Vooral voor ouderen en degenen die in het bewonersonderzoek hebben aangegeven niet snel naar de milieustraat te gaan, kan dit een uitkomst zijn. Door de aanwezigheid van de wagen in verschillende wijken enkele malen per jaar wordt de drempel verlaagd t.o.v. de milieustraat en nogmaals de nadruk gelegd op het belang van afval scheiden.

In Fase 2 van het grondstoffenbeleidsplan is er de mogelijkheid om de twee scenario's verder door te berekenen, te discussiëren en te presenteren.

Bijlagen

Bijlage 1 – Wijze van afvalinzameling

Dienstverlening 2024	Inzamelwijze	Voorzieningen
Restafval	Huis-aan-huis, 13 keer per jaar (eens per 4 weken). Tarief op basis van huishoudgrootte.	Minicontainers: - van 140 ltr en 240 ltr. Ondergrondse containers - Wijk 't Zand - hoogbouw
Gft-afval	Huis-aan-huis, 26 keer per jaar (eens per 2 weken).	Minicontainers: van 140 ltr en 240 ltr.
Oud papier en Karton	Huis-aan-huis, 26 keer per jaar (eens per 2 weken). Voor Wijk 't Zand 13 keer per jaar (eens per 4 weken).	Gebundeld Minicontainers in 't Zand Brengvoorziening op milieustraat.
PMD	Huis-aan-huis, 26 keer per jaar (eens per 2 weken).	PMD- zakken In wijken zijn kroonringen geplaatst. Brengvoorziening op milieustraat.
Glas	Brengen naar verzamelvoorziening op kleur.	Ondergrondse containers Brengvoorziening op milieustraat.
Textiel	Brengen naar verzamelvoorziening.	Ondergrondse containers Brengvoorziening op milieustraat.
Luiers en incontinentiematerialen	Gescheiden ingezameld.	Speciale luier-/incontinentie afvalzakken. Gratis ophalen bij gemeentehuis. Containers bij BSO's en kinderdagverblijven.
KCA	Gescheiden ingezameld 1x per jaar brengen naar KCA-inzamelwagen in de wijk	KCA box, milieustraat.
Kerstbomen	1x per jaar huis-aan-huis en gratis brengen naar milieustraat gedurende een korte periode	Jaarlijkse inzamelronde Milieustraat
Grof afval	Brengen naar milieustraat. 25 stromen. Voor 9 stromen worden kosten gerekend (afgerekend per m ³). Kringlooppunt op milieustraat.	Milieustraat

JMA

Utrechtseweg 9, 3704 HA Zeist

T. 030 699 15 99 - info@jma.nl

www.jma.nl